

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
2022 metai

1

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEARBOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

2022

1

Vilnius 2022

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

2022

1

Vilnius 2022

Žurnalo leidybą finansavo
LIETUVOS MOKSLO TARYBA
PAGAL VALSTYBINĘ LITUANISTINIŲ TYRIMŲ IR SKLAIDOS
2016–2024 METŲ PROGRAMĄ
Projekto finansavimo sutartis Nr. S-LIP-22-32

Redakcinė kolegija / Editorial Board / Redaktion:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS
Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva /
Vytautas Magnus University, Lithuania

Krzysztof BUCHOWSKI
Balstogės universitetas, Lenkija /
University of Białystok, Poland

Jan JURKIEWICZ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Tomasz KEMPA
Mikalojaus Koperniko universitetas Torunėje, Lenkija /
Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland

Česlovas LAURINAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vėjas G. LIULEVIČIUS
Tenesio universitetas Noksvilyje, JAV /
University of Tennessee, Knoxville, USA

Bernadetta MANYŚ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Elmantas MEILUS (pirmininko pavaduotojas / Deputy Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Jolita MULEVIČIŪTĖ
Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Lietuva /
Lithuanian Culture Research Institute, Lithuania

Mathias NIENDORF
Greifswaldo universitetas, Vokietija /
University of Greifswald, Germany

Rimvydas PETRAUSKAS
Vilniaus universitetas, Lietuva /
Vilnius University, Lithuania

Jolita SARCEVIČIENĖ (atsakingoji sekretorė / Executive Secretary)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vladas SIRUTAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Gintautas SLIESORIŪNAS (pirmininkas / Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Darius STALIŪNAS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Saulius SUŽIEDĖLIS
Milersvilio universitetas, JAV /
Millersville University, USA

Joachim TAUBER
Šiaurės Rytų institutas Liuneburge, Vokietija /
Nordost Institut in Lüneburg, Germany

Theodore R. WEEKS
Pietų Iliinojaus universitetas Karbondeilyje, JAV /
Southern Illinois University, Carbondale, Ill., USA

Andrzej ZAKRZEWSKI
Varšuvos universitetas, Lenkija /
University of Warsaw, Poland

Registruota duomenų bazė:
Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:
HISTORICAL ABSTRACTS. AMERICA: HISTORY AND LIFE.
EBSCO Publishing. Lituanistika

Recenzuojamas mokslo žurnalas, leidžiamas nuo 1971 m. Per metus išeina 1 tomas (2 numeriai).
Elektroninę straipsnių versiją pdf formatu galima rasti internetinėje svetainėje:
<https://www.istorija.lt/leidiniai/mokslo-zurnalai-ir-testiniai-leidiniai/lietuvos-istorijos-metrastis/672>

ISSN 0202-3342
e-ISSN 2538-6549

© Lietuvos istorijos institutas, 2022
© Straipsnių autoriai, 2022

TURINYS

Straipsniai

A. Jurkevičius. Smolensko žemės bažnytiniai pareigūnai 1395–1514 m.	5
J. Drungilas. Kur dingio Gandingos miestas? Arba Plungės miestelio pradžia XVI a. antroje pusėje	35
D. Antanavičius. Grigaliaus kalendoriaus įvedimas Kaune 1582 m.	55
S. Sarcevičius. Vilniaus plytininkai XVIII–XIX a. sandūroje	67
E. Gimžauskas. Dėl 1918 m. kovo 23 d. Lietuvos valstybingumo pripažinimo iš kaizerinės Vokietijos pusės	105
I. Ilarienė. Stelmužės / Steinensee dvaro kultūrinio paveldo atodangos: dvaro knygos ir jų ženklai	131
G. Kėvelaitienė. Jungtinių Amerikos Valstijų liberalioji spauda apie tris ultimatumus Lietuvai (1938–1940 m.)	153

Publikacija

J. Sarcevičienė. Antano Kazimiero Sapiegos laišakai tėvams iš Paryžiaus	181
---	-----

Recenzijos, anotacijos

J. Sarcevičienė. Piotr Łozowski. Rodzina w Starej i Nowej Warszawie w XV i początkach XVI wieku	191
E. Meilus. Zigmantas Kiaupa. 1522–1526/1536 m. visuomeniniai susirėmimai Vilniuje: ištakos, eiga, pasekmės	197
A. Kazimierėnas. Algimantas Kasparavičius. Griūvanti taika: Lietuva didžiojoje politikoje 1934–1939 (1940)	205
O. Mastianica. Viktorija Šeina. Savas šventimas dainius. Adamas Mickewiczius lietuvių literatūros kanone (1883–1940)	207
S. Stasiulis. Justas Stončius, Hektoras Vitkus, Zigmas Vitkus. 16-osios lietuviškosios šaulių divizijos kariai žydai: istorija ir atminimas	211
V. Stravinskienė. Danuta Kamilewicz-Rucińska. Być nauczycielem polakiem na Litwie. Kształcenie w języku polskim nauczycieli wczesnej edukacji (1945–2000)	215

R. Matimaitytė. Saulius Sarcevičius, Stanislovas Stasiulis, [et. al.]. Nusikaltimų pėdsakai neišnyksta: masinės žudynės Panerių miške 1941–1944 metais	219
--	-----

Mokslo gyvenimas

R. Jurgaitis. Tarptautinė paroda, skirta 1791 m. gegužės 3 d. konstitucijos sukakčiai paminėti	221
--	-----

In Memoriam

R. Zizas. Danutė Blažytė-Baužienė (1955 08 31–2021 11 20)	225
---	-----

CONTENTS

Articles

A. Jurkevičius. Ecclesiastical Officials of the Land of Smolensk from 1395 to 1514	5
J. Drungilas. Where the Town of Gandinga Disappeared, or the Beginning of the Town of Plungė in the Second Half of the Sixteenth Century	35
D. Antanavičius. Introduction of the Gregorian Calendar in Kaunas in 1582	55
S. Sarcevičius. The Brickmakers of Vilnius at the Turn of the Nineteenth Century	67
E. Gimžauskas. On the Recognition of the Statehood of Lithuania by Kaiser Germany on 23 March 1918	105
I. Ilarienė. The Outcrops of the Cultural Heritage of Stelmužė / Steinensee Manor: The Books and Bookmarks of the Manor	131
G. Kėvelaitienė. The US Liberal Press about Three Ultimatums to Lithuania (1938–1940)	153

Publication

J. Sarcevičienė. Antoni Kazimierz Sapieha's Letters to his Parents from Paris	181
--	-----

Reviews, Annotations – 191

Scientific Activities – 221

In memoriam – 225

INHALT

Artikel

A. Jurkevičius. Kirchliche Beamte des Smolensker Landes 1395–1514	5
J. Drungilas. Wo ist die Stadt Gandinga geblieben? Oder die Gründung der Stadt Plungė in der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts	35
D. Antanavičius. Die Einführung des Gregorianischen Kalenders in Kaunas im Jahr 1582	55
S. Sarcevičius. Vilniuser Ziegelbrenner an der Wende des 18. –19. Jahrhunderts....	67
E. Gimžauskas. Zur Anerkennung der litauischen Staatlichkeit durch das kaiserliche Deutschland am 23. März 1918	105
I. Ilarienė. Das kulturelle Erbe des Landgutes Stelmužė / Steinensee: Provenienzzzeichen in den Büchern der Gutsbibliothek	131
G. Kėvelaitienė. Die liberale Presse der Vereinigten Staaten über die drei Ultimaten an Litauen (1938–1940)	153

Veröffentlichung

J. Sarcevičienė. Briefe aus Paris von Antoni Kazimierz Sapięha an seine Eltern	181
---	-----

Rezensionen, Annotationen – 191

Wissenschaftliches Leben – 221

In memoriam – 225